

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 70 · MATURA USTNA 2027–2028

TANGO · KONTEKST: FERDYDURKE

BUNT SYNA W GARNITURZE

Pytanie jawne 70: „Bunt przeciwko porządkowi społecznemu. Omów zagadnienie na podstawie Tanga Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: Ferdynand Witolda Gombrowicza.

TEZA W JEDNYM ZDANIU

Bunt może rodzić się z nadmiaru reguł albo z ich rozpadu.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Tango” pokazuje, że bunt bez jasnych wartości łatwo przeradza się w pusty gest albo w przemoc, która oddaje władzę silniejszemu.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Artur i Józio z „Ferdynanda” dowodzą, że nie żyjemy poza formą — pytanie, czy umiemy ją wybierać bez upokarzania innych.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Trzy etapy. Chaos w rodzinie. Próba przywrócenia formy przez ślub. Przejście do marzenia o władzy i zwycięstwo Edka. Porównanie z Józiem uciekającym od ról. Wniosek: sam bunt nie jest wartością. Pytaj, czemu służy i jakie metody dopuszcza — inaczej nawet obrona porządku przygotuje miejsce dla silniejszego, który będzie rządził przemocą.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Paradoks buntu — Przeciw czemu buntuje się Artur, skoro jego rodzice odrzucili tradycyjne zakazy?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Artur sprzeciwia się chaosowi i brakowi trwałych reguł. Chce przywrócić formę, powagę i hierarchię, bo całkowita dowolność odbiera mu poczucie sensu.

2. Ślub jako metoda — Jaką funkcję ma pełnić tradycyjny ślub Artura z Alą? Dlaczego plan nie wystarcza?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Ceremonia ma nadać rodzinie porządek. Artur odkrywa jednak, że samo odtworzenie gestów i strojów jest powierzchowne, jeśli brakuje wspólnej idei i dobrowolnie uznawanych wartości.

3. Finał — Co zmienia się w celu Artura i dlaczego zwycięża Edek?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Artur przechodzi od pragnienia zasad do pomysłu sprawowania władzy i użycia siły Edka. Edek zabija go i przejmuje kontrolę, bo dysponuje przemocą i nie potrzebuje ideowego uzasadnienia.

4. Kontekst „Ferdydurke” — Czym różni się bunt Józia od buntu Artura?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Józio próbuje uwolnić się od ról narzucanych przez otoczenie, Artur chce przywrócić formę tam, gdzie normy zostały odrzucone. Obaj zmagają się z tym, że człowiek nie może łatwo istnieć poza społecznymi formami.

5. Pytanie komisji — Czy bunt Artura był słuszny?

KIERUNEK ODPOWIEDZI W celu tak, bo świat bez norm jest chaosem. W metodzie nie, bo próbuje narzucić porządek siłą i kończy na idei władzy.

6. Pytanie komisji — Dlaczego wygrywa Edek?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Bo w świecie bez wartości liczy się tylko siła, a Edek nie ma skrupotów.